

การประเมินความรู้ของเภสัชกรชุมชน
ในการจ่ายยาต้านจุลชีพ
สำหรับโรคติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจที่พบบ่อย

นางสาว ฐะปะนีย์ มหาศาลประเสริฐ
นาย จิตวิวัฒน์ พันธุ์รุ่งจิตติ

โครงการพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาเภสัชศาสตรบัณฑิต
คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2551

Assessment of Community Pharmacists' Knowledge
in Antimicrobial Dispensing
for Common Respiratory Tract Infections.

Miss Tapanee Mahasanprasert
Mister Titiwat Punrungjitti

A SPECIAL PROJECT SUBMITTED IN PARTIAL FULFILMENT
OF THE REQUIREMENT FOR
THE BACHELOR DEGREE OF SCIENCE IN PHARMACY
FACULTY OF PHARMACY
MAHIDOL UNIVERSITY

โครงการพิเศษ

เรื่อง การประเมินความรู้ของเภสัชกรชุมชนในการจ่ายยาต้านจุลชีพ
สำหรับโรคติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจที่พบบ่อย

.....
(นางสาวสุระปะนีย์ มหาศาลประเสริฐ)

.....
(นายสุจิตต์วัฒน์ พันธุ์รุ่งจิตติ)

.....
(ผศ.ปรีชา มณฑกานติกุล)

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(อ.ศรัณย์ กอสนาน)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

.....
(รศ.ภิญญา มุตสิกพันธ์)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

การประเมินความรู้ของเภสัชกรชุมชนในการจ่ายยาต้านจุลชีพ สำหรับโรคติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจที่พบบ่อย

ฐะปะนีย์ มหาศาลประเสริฐ, จิตติวัฒน์ พันธุ์รุ่งจิตติ

อาจารย์ที่ปรึกษา: ปรีชา มณฑานติกุล*, ศรัณย์ กอสนาน**, ภิรุณ มุตสิกพันธุ์***

* ภาควิชาเภสัชกรรม คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

** กลุ่มวิชาเภสัชกรรมสังคมและการบริหาร คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*** ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

คำสำคัญ: ยาต้านจุลชีพ, โรคติดเชื้อ, ทางเดินหายใจ, เภสัชกรชุมชน, ความเหมาะสม

โรคติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจเป็นโรคที่พบได้บ่อยในร้านยา ซึ่งพบว่าการจ่ายยาต้านจุลชีพอย่างไม่เหมาะสม โครงการพิเศษนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความรู้ของเภสัชกรชุมชนในการวินิจฉัยแยกโรคเบื้องต้นและการเลือกใช้ยาต้านจุลชีพเพื่อรักษาโรคติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจที่พบบ่อย รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ของเภสัชกรชุมชนในการจ่ายยาต้านจุลชีพ โดยใช้การตอบแบบสอบถามจากเภสัชกรผู้เข้าร่วมการประชุมวิชาการของสมาคมเภสัชกรรมชุมชน (ประเทศไทย) ผลการศึกษาพบว่า มีเภสัชกรตอบแบบสอบถาม 103 คน โรคที่เภสัชกรวินิจฉัยได้ถูกต้องมากที่สุด คือ common cold (ร้อยละ 91.1) โรคที่เภสัชกรพิจารณาความจำเป็นในการจ่ายยาต้านจุลชีพได้ถูกต้องร้อยละ 85 ขึ้นไป ได้แก่ acute pharyngitis, common cold, acute sinusitis, และ post infection cough โดยโรคที่มีความจำเป็นต้องใช้ยาต้านจุลชีพ คือ acute sinusitis และ acute pharyngitis นั้น พบว่าการเลือกใช้ยาเหมาะสมจำนวน 75 คน (ร้อยละ 72.8) และ 82 คน (ร้อยละ 79.6) ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการจ่ายยาต้านจุลชีพอย่างเหมาะสมของเภสัชกรชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ได้แก่ การปฏิบัติงานในร้านยาคุณภาพ และการเข้าร่วมสัมมนาวิชาการที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการใช้ยาต้านจุลชีพในโรคติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจ งานวิจัยนี้สรุปว่า เภสัชกรชุมชนส่วนใหญ่พิจารณาความจำเป็นในการจ่ายยาต้านจุลชีพในโรคติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจได้ถูกต้องและเลือกใช้ยาต้านจุลชีพในโรคที่จำเป็นได้อย่างเหมาะสม ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้เพื่อกำหนดแนวทางพัฒนาความรู้ของเภสัชกรชุมชนเพื่อให้เกิดการใช้ยาต้านจุลชีพได้อย่างเหมาะสมต่อไป

Abstract

Assessment of Community Pharmacists' Knowledge in Antimicrobial Dispensing for Common Respiratory Tract Infections.

Tapanee Mahasanprasert, Titiwat Punrungjitti

Project Advisors: Preecha Montakantikul*, Sarun Gorsanan**, Piroon Mootsikapun***

* Department of Pharmacy, Faculty of Pharmacy, Mahidol University

** Department of Social and Administrative Pharmacy, Faculty of Pharmacy, Huachiew Chalermprakiet University

*** Department of Medicine, Faculty of Medicine, Khon Kaen University

Keyword: Antimicrobial, Appropriateness, Community Pharmacist, Respiratory Tract Infections

Respiratory tract infection is commonly found in pharmacy where inappropriate antimicrobial dispensing has been found. This study's purposes were to assess community pharmacists's knowledge in initial diagnosis and antimicrobial dispensing and to study the factors influencing their knowledge by using the questionnaires answered by community pharmacists who were participating in the Community Pharmacy Association (Thailand) conference. The results showed that 103 pharmacists answered the questionnaires. Common cold is the most correct diagnosis by community pharmacists (91.1%). The diseases that more than 85% of the community pharmacists correctly considered the necessity to dispense antimicrobial were acute pharyngitis, common cold, acute sinusitis, and post infection cough. The appropriateness of antimicrobial dispensing in antimicrobial-required diseases were 75 pharmacists (72.8%) and 82 pharmacists (79.6%) in acute sinusitis and acute pharyngitis, respectively. In addition, the factors that significantly affected the appropriateness of antimicrobial dispensing ($p < 0.05$) were working in quality drug store and entering to academic conference of antimicrobial used in respiratory tract infection. In conclusion, the majority of community pharmacists could correctly considered and appropriately dispense antimicrobial drugs in respiratory tract infections. This research may be utilized for developing knowledge of community pharmacists for appropriateness of dispensing antimicrobial drugs.